

Вільні з вільними wolni z wolnymi 1863

а Україна і Україна

Jeszcze w czasie powstania władze rosyjskie rozpoczęły propagandę pokazującą powstanie jako dzieło wyłącznie polskie. Z premedytacją pomijano informacje o Ukraińcach zaangażowanych w walkę. Wszyscy prawosławni, a szczególnie lud mieli pozostać w carskiej propagandzie wiernymi poddanymi.

Jednak prawda była inna. Wielu przedstawicieli ludu dzielnie walczyło w powstanczych szeregach, a ich zaangażowanie jest tym cenniejsze że nie mieli w tym materialnego interesu. Walczyli nie tylko na Ukrainie, ale i na ziemiach etnicznie polskich. Garść żołnierzy powstania to chłopci ukraińscy zbiegowie z carskiego wojska. Oczywiście na terenach Wołynia i Kijowszczyzny odsetek ukraińskich chłopów w oddziałach był znacznie wyższy. Szczególną rolę odrywali przedstawiciele ukraińskiej elity – oficerowie armii rosyjskiej. Wśród nich były osoby o ogromnym znaczeniu dla przygotowań i historii militarnej powstania.

Andrij Potebnia
Андрій Потебня

Ще в часи повстання російська влада розпочала пропаганду того, що повстання відображає інтереси тільки польської сторони. Але замовчувалася інформація про українців, які брали участь у боротьбі. Згідно з царською пропагандою, всі православні, та й увесь люд, повинні стати вірними підданими.

Однак правда була іншою. Багато представників народу боролися в повстанських рядах, а їх zaangażованість цінна тим, що вони не мали в тому жодного матеріального інтересу. Боролися не тільки на Україні, але і на землях етнічно польських. Маленька частина постанців – це українські селяни, які втекли з російської армії. Звичайно ж на території Волині та Київщини відсоток українських селян у загонах був значно вищим. Особливу роль відіграли представники української еліти – офіцери російської армії. Серед них були люди, які мали величезне значення для підготовки та проведення повстання.

Могила Andrija Potebni
Могила Андрія Потебні

Oto kilka przykładowych postaci:

Michał Kusznirczuk

Urodził się w powiecie Zwiachel na Wołyniu. Był oficjalistą w jednym z dworów. W powstaniu służył w kawalerii pod dowództwem Edmunda Różyckiego. Brał udział w bitwie pod Salichą. Następnego dnia wracając do obozu trafił w zasadzkę. Otrzymał czternaście ran. Życie uratował mu patrol powstanczy, który znalazł go ciężko rannego. Po przewiezieniu do Galicji przez kilka miesięcy leczył rany. Po odzyskaniu sił był gotów do dalszej walki, ale ogłoszenie stanu wojennego w Galicji zmusiło go do emigracji do Francji. Zmarł w Paryżu w 1865 roku z choroby i tęsknoty za krajem.

Rybaczok Mikita

Urodził się w 1828 roku. Był lokajem we dworze w Stylkowcach na Wołyniu. Walczył pod dowództwem Edmunda Różyckiego. Poległ w bitwie pod Miropolem pozostawiając żonę i syna.

Zacharczenko

Kozak czarnomorski, potomek kozaka zaporoskiego syn rosyjskiego generała. Służył jako podoficer armii carskiej na Kaukazie. Po wybuchu powstania przybył „uzbrojony po kozacku” i stanął w powstanczych szeregach. Był wachmistrem w oddziale pułkownika Czachowskiego. Podczas patrolu wpadł w zasadzkę i zginął w walce.

Mitrofan Podhaluzin

Potomek dawnego kozaka zaporoskiego. Urodzony w 1841 rok. Przed powstaniem pełnił służbę w armii carskiej w 4 pułku kozaków dońskich. Był członkiem delegacji Rusi, która podczas manifestacji w 1861 roku podpisała odnowienie unii z Polską i Litwą. W powstaniu rozpoczął służbę jako prosty żołnierz, jednak szybko awansował. Pod koniec powstania dowodził samodzielnym oddziałem kawalerii, nazywany niekiedy „kozakami powstanczymi”. Po powstaniu Podchaluzin ukrywał się w austriackiej Galicji. Został przez władze austriackie wydany Rosjanom i po długim śledztwie skazany na śmierć. Wyrok wykonano w Cytadeli Warszawskiej. Miejsce pochówku nie znane.

Andrij Potebnia

Jego ojciec pochodził kozaków zaporoskich. On sam rodził się na Poltawszczyźnie w 1838 roku. Służył w pułku szlisselburskim pułku piechoty stacjonującym w Królestwie Polskim. Współorganizator spisku oficerów armii rosyjskiej. W 1862 roku dokonał zamach na namiestnika carskiego. Walczył w powstaniu. Zginął w bitwie pod Pieskową Skałą gdzie jest pochowany. Stał się symbolem uczestnictwa Ukraińców w powstaniu.

Ось кілька з них:

Михайло Кушнірчук

Народився у Звягельському повіті на Волині. Під час повстання служив у кавалерії під проводом Едмунда Ружицького. Брав участь в битві під Саліхою. Наступного дня, повертаючись до загону, потрапив у засідку. Отримав чотирнадцять поранень. Врятував йому життя повстанський патруль, який знайшов його важко пораненого і організував перевезення до Галичини. Декілька місяців лікував рани. Після лікування був готовий до наступної боротьби, але проголошення воєнного стану в Галичині змусило його емігрувати до Франції. Помер у Парижі в 1865 році від хвороби та суму за Батьківщиною.

Микита Рибачок

Народився в 1828 році. Був лакеєм при дворі в Стилківцях на Волині. Воював під проводом Едмунда Ружицького. Поліг в битві під Мирополем, залишивши дружину і сина.

Зачарченко

Чорноморський козак, нащадок запорізького козака, син російського генерала. Служив старшиною царської армії на Кавказі. Після вибуху повстання прибув «озброєний як козак» і став в повстанських рядах. Був вахмістром у відділі полковника Чаховського. Під час патруля потрапив у засідку і загинув у бою.

Митрофан Подгалузін

Нащадок козака запорізького. Народився в 1841 році. Перед повстанням служив у царській армії в 4 – му полку донських козаків. Був членом делегації Русі, яка під час маніфестації 1861 року підписала відновлення унії з Польщею і Литвою. Під час повстання розпочав службу як звичайний солдат, але швидко просувався по службі. Під кінець повстання керував самостійним відділом кавалерії під назвою «повстанські козаки». Після повстання Подгалузін переховувався в австрійській Галичині. Його було викрито австрійською владою та передано Росії. Після довгого слідства був засуджений до смертної кари. Вирок виконано у Варшавській цитаделі. Місце поховання невідоме.

Андрій Потебня

Його батько походив із запорізьких козаків. Сам він народився на Полтавщині в 1838 році. Служив в шліссельбурзькому полку піхоти, який дислокувався в Королівстві Польському. Співорганізатор списку офіцерів російської армії. В 1862 році вчинив замах на царського намісника. Брав участь у повстанні. Загинув у битві під Пісковою Скалою, де був похований. Став символом участі українців у повстанні.